THE ACTUAL RELIGIOUS DISCOURSE FROM A DIDACTIC AND PREGMATIC PERSPECTIVE

Mirela Aioane

Assoc. Prof., PhD, "Al. Ioan Cuza" University of Iași

Abstract: The religious discourse is, on an institutional level, a kind of demonstrative, argumentative discourse, focused on techniques aimed at persuading and educating/ instructing the receivers. The article discusses some new psychological aspects of the Christian preach, as a primordial manifestation of the religious discourse, insisting on the educational role of the preacher, the language used inside the Christian Catholic/Orthodox cult in the new socio-cultural context in which live, today, the receivers of their educational messages. We try to make a classification of the different types of preach and of the types of preachers, emphasizing the most modern of all, the one belonging to the internet age.

Keywords: religious discourse, preaching, verbal interaction, didactic character

Preliminarii. Ideea de a scrie acest articol s-a născut în urma lecturării unei cărți foarte interesante, *Pietrele vorbesc*, a ieromonahului Savatie Baștovoi[1], în care autorul prezintă succint tema predicii și a predicatorului, realizând o prezentare istorică a acestora, cu observații critice pertinente si surprinzătoare, ajungând până în zilele noastre, epoca predicilor on line, a spovedaniei telefonice sau a consultării paginii facebook a preotului paroh din parohia cartierului și nu numai.

Despre predică, ca manifestare a discursului religios si despre predicatorii de astăzi vom încerca să vorbim în lucrarea de față, insistând asupra destinatarilor acestui tip de mesaj, a actualei sale percepții, a caracterului didactic implicit sau explicit, fără a avea pretenția unei prezentări exhaustive a subiectului.

Discursul religios este, din perspectivă pragmatică „manifestarea caracterului pragmatic al comunicării, (…) comunicare, în anumite condiții de producere, plus condițiile de producere, dezvăluind în resorturile sale intime, caracterul acțional al vorbirii"[2]; discursul este expresie a limbajului uman în interacțiunea verbală, care presupune cel puțin un emițător și un destinatar al mesajului transmis. Așadar, din punct de vedere pragmatic menționăm actul locuționar, al pronunțării discursului; actul ilocuționar, al manierei în care acesta este formulat și actul perlocuționar, modul în care acest discurs este perceput de ascultător(i). În discursul oral, de care ne vom ocupa în prima parte a lucrării noastre, pot fi observate și analizate toate cele trei acte de

[1]Savatie, Baștovoi, *Pietrele vorbesc,* Bucureți, Cathisma, 2014. Savatie (Ștefan) Baștovoi este din 2002 ieromonah la mănăstirea *Noul Neamț*, Patriarhia Rusă, Transnistria. Este teolog, eseist, poet, scriitor ucrainian din Republica Moldova (născut în 1976), fondatorul Editurii Cathisma.
[2]Elena, Dragoș, *Introducere în pragmatică*, Cluj, Casa Cărții de Știință, 2000, p.54

Arhipelag XXI Press, Tîrgu Mureș, 2017, e-ISBN: 978-606-8624-01-3

BDD-V4055 © 2017 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:55:46 UTC)

limbaj; în cadrul unui discurs scris (în cazul predicilor religioase ce pot fi citite on line, de exemplu), actul perlocuționar nu mai poate fi analizat și putem doar să presupunem că forța de persuasiune și caracterul didactic al respectivei predici nu se pierd complet.

În prezentul nostru studiu ne vom referi și la caracterul didactic, de învățătură, pe care l-a avut sau a dorit mereu sa-l aiba predica religioasă. Cuvântul *predică,* provine din limba latină, din verbul *predico, predicare, predicavi, predicatum*, a face cunoscut, a lăuda, cum putem citi în orice dicționar al limbii române. În cultul creștin, predica face cunoscută, transmite învățătura christică. Înainte de Înălțarea sa, Hristos îi îndeamnă pe Sfinții Apostoli să vestească învățătura sa tuturor oamenilor, de unde caracterul didactic al predicii: " Mergând, învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui, și a Fiului și a Sfântului Duh" (Matei, 28,19). Din prima zi a Bisericii creștine, Apostolii au răspândit cuvântul lui Dumnezeu: ..."Stând Petru cu cei 11, a ridicat glasul și le-a vorbit" (Faptele Apostolilor, 2, 14).
Sfântul apostol Pavel in Prima Scrisoare către Corinteni (I, Corinteni, 9, 116), spune clar: "căci dacă vestesc Evanghelia nu-mi este laudă, pentru că stă asupra mea datoria. Căci, vai mie dacă nu voi binevesti!" După vestire, ascultătorii sunt invitați să imite cele auzite.

Cuvintele de învățătură au fost și sunt continuate până astăzi, de către preoți. Predica se adresează tuturor, indiferent de starea socială, condiție economică, profesie, pregătire intelectuală și chiar vârstă, cu mențiunea că în cultul romano catolic, de exemplu, există slujbe dedicate copiilor, "liturghia copiilor" sau a tinerilor, "pentru ca toți oamenii să se mântuiască și la cunoștința adevărului să vină" (I, Timotei, 2,4). Predica este, de regulă, situată în cadrul Sfintei Liturghii duminicale (în cadrul cultului catolic, de mai multe ori in cursul aceleiasi zile dar cu durata mai redusa, de doar circa 50 de minute, față de slujba ortodoxă, prezentă o dată pe zi în mănăstiri și în bisericile de mir, de două ori pe săptămână, sâmbăta și duminica și la sărbători religioase, care durează 2 ore), imediat dupa citirea cuvântului de învățătură din duminica respectivă din an sau la finalul slujbei, ca o concluzie.

În afara sursei primordiale a discursului religios, Sfânta Scriptură, predicatorii au și ajutorul oferit de Sfânta Tradiție, de operele Sfinților Părinți și de cultura laică, în general. Unii preoți catolici, de exemplu, dar și ortodocși, insereaza in expunerea orală povestioare cu tâlc sau poezii semnificative de autori mai mult sau mai puțin cunoscuti, fapt apreciat de unii enoriași sau dezaprobat de alții. Asupra tipurilor de predicatori vom reveni mai jos. Preoții creștini trebuie sa-l urmeze pe Iisus Hrisos: "Unul este Învățătorul vostru: Hristos" (Matei, 23, 8), ajutați și de scrierile marilor predicatori ai bisericii (Ioan Gură de Aur, Vasile cel Mare, Grigore de Nazianz, Efrem Sirul etc), dintre care unul dintre cei desăvârșiți este Sfântul Ioan Gură de Aur, cu renumitul său tratat *Despre preoție*[3] pe care îl vom cita în prezenta lucrare. Preotul predicator trebuie să posede o vastă cultură teologică, dar și generală, laică, pentru ca destinatarii cuvântării sale să o perceapă ca un fel de "medicament": "...prin predică ridicăm sufletul deznădăjduit; prin predică smerim sufletul îngâmfat; prin predică tăiem ce-i de prisos; prin predică împlinim cele de lipsă; prin predică lucrăm pe toate celelalte câte ne ajută la însănătoșirea sufletului"[4].

Predica azi. Predica creștină se prezintă, în cea mai mare parte din cazuri, sub forma unui monolog cu caracter didactic, o expunere a evenimentelor religioase din ziua respectivă, conform calendarului creștin sau prin inserarea unor întrebări cărora le răspunde tot vorbitorul, adică preotul predicator.[5]

[3]Sfântul Ioan Gură de Aur, *Despre preoție*, trad.pr.dr.Dumitru Fecioru, București, Sophia, 2004, pp 145-159
[4]*Idem*, p.130
[5]De formulele de adresare fată de enoriașii participanți la slujbele creștine și de felul în care aceștia răspund, conform unui ritual, ne-am ocupat deja în *Titluri și formule alocutive de ritual în discursul religios. Mic studiu comparativ în limbile română și*

Arhipelag XXI Press, Tîrgu Mureș, 2017, e-ISBN: 978-606-8624-01-3

BDD-V4055 © 2017 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:55:46 UTC)

În binecunoscutul și renumitul său tratat *Despre preoție*, foarte actual încă astăzi, Sfântul Ioan Gură de Aur spune că predica trebuie pregătită cu multă atenție: "cuvântările rostite în fața credincioșilor trebuie pregătite cu multă osteneală și grijă...(...) este osteneala cea multă pe care trebuie să ne-o dăm pentru alcătuirea predicilor pe care avem să le rostim înaintea poporului.... Mai întâi, cea mai mare parte dintre credincioși nu vor să socotească pe predicatori ca învățători ai lor, ci părăsesc rolul de ucenici și-l iau pe acela de spectatori de la întrecerile atletice...(...) în biserică credincioșii se împart și ei: unii laudă pe un predicator, alții, pe altul; și ascultă predicile lor cu dragoste sau cu ură"[6]. Așadar, alcătuirea discursului religios trebuie să fie bine organizată, deoarece se adresează tuturor, din timpuri străvechi până astăzi, sursele principale fiind Scriptura și Sfânta Tradiție, dar cum însuși Sfântul Apostol Pavel a spus "nu toti apostoli, nu toți învățători!**"** întotdeauna trebuie să se plece de la ideea - și acesta, mai ales în zilele noastre - a existenței unei reale metamorfoze la nivelul receptarii mesajului din predicativ, pentru că printre credincioși se află persoane poate mai bine informate decât însuși predicatorul. "În epoca lui Google, nu mai putem avea aerul cărturarului de odinioară care singur are acces la cărțile sfinte"[7]. Există diferite tipuri de predică, de care s-au ocupat de-a lungul vremii teologi de seamă. Noi vom încerca să facem aprecieri generale asupra impactului discursului religios astăzi și a eforturilor unor predicatori catolici misionari pentru a trezi în rândul tinerilor dorința de cunoaștere a lui Dumnezeu.

Cea mai cunoscută predică este cea din timpul Liturghiei ortodoxe și catolice, predica protestantă prezentând unele deosebiri.[8]

Cea mai frecventă predică, prin excelenta, este cea din timpul Liturghiei care pornește de la evanghelia citită și nu ar trebui să conțină doar o repovestire a acesteia, ci să explice întelesurile didactice, moralizatoare si mai ales duhovnicesti mai ascunse, mai tainice, pe înțelesul destinatarilor mesajului său, ținând, însă mereu cont de realitățile vremurilor prezente, de contextul cultural, social prezent, cu atenție la timpul care i se acordă, deoarece atenția auditorului eclectic poate fi eficientă doar aproximativ 15 minute[9]. Tonul, limbajul și atitudinea predicatorului vor influența enorm perceperea mesajului transmis. Cultura teologică, dublată de stăpânirea unui limbaj corect, însușit prin lecturi riguroase, bunul simț, modestia (smerenia) și discernământul sunt cele mai apreciate trăsături ale preotului predicator astăzi, alături de plierea discursului său pe mentalitatea epocii secularizate în care trăim. Există astăzi predicatori care nu au reușit să-și modifice limbajul și care continuă să repete, poate de prea multe ori, în exces, crezand că astfel oferă autoritate discursurilor lor, adjectivul *sfânt*, fapt pe care l-am observat personal, fenomen deja foarte bine subliniat (si criticat) de Savatie Baștovoi în tratatul la care facem referire: *Sfinții Părinți, Sfânta Tradiție, Sfânta Biserică, Sfintele canoane, Sfânta slujbă, sfânta predică, sfintele rugăciuni, sfânta evlavie, sfânta cruce*, alături de adjectivul *bun*, în sintagma foarte des folosită atât de fețele bisericești, cât și de enoriașele mai vârstnice, *Bunul Dumnezeu*, fără să realizeze că această practică lingvistică uzitată peste limită astăzi, cand puterea

---

italiană în *La lingua e la letteratura italiana in Europa*, Atti del convegno Internazionale di Studi di Craiova, Editura Unviersitaria Craiova, 2012

[6]Sfântul Ioan Gură de Aur, op.cit., p.149

[7]Savatie Baștovoi, op.cit., p.74

[8] O carte extraordinară este lucrarea de doctorat a pr.Vasile Gordon, sub îndrumarea părintelui prof. Constantin Galeriu, *Predica ocazională*, Editura Institutului biblic și de misiune al BOR, București, 2001 în care autorul face o prezentare foarte amplă și documentată a omilecticii în general și a prenezei, predica ocazională, cu indicarea tuturor tipurilor de omelie ocazională: de bucurie: botez, diferite sfințiri, cununie; de tristețe: înmormântare, parastase, calamități naturale.

[9]S. Baștovoi, *idem*, p.77 , 93, 83

Arhipelag XXI Press, Tîrgu Mureș, 2017, e-ISBN: 978-606-8624-01-3

BDD-V4055 © 2017 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:55:46 UTC)

masivă de influențare a tinerilor provine de la massmedia și de la rețelele de socializare, astăzi când pentru a reuși să se integreze unui grup, multi tineri se declară atei inteligenți, nu-i apropie de biserică și de frecventarea ei, ci îi îndepărtează, stârnind comentarii ironice și ostile. Diferitele teme de actualitate: homosexualismul, diferențele etnice, avortul, religia în școli, diferite tipuri de muzică, vestimentația tinerilor, moda, programele de televiziune, existența rețelelor de socializare și a pericolului lor, de exemplu, trebuie abordate cu mult tact și blândețe pentru a nu crea disconfort si iritare în rândul participanților la slujbă; unii pot veni doar ocazional și pot fi complet îndepărtați, instrainati de un astfel de discurs mai putin inspirat.

Un alt aspect interesant al predicii este caracterul ei oral, deși în prealabil a fost un text scris, organizat, sistematizat, prezentarea sa orală, fără a fi citită, va fi mult mai apreciată de auditori, îi va aduce un plus de autenticitate și de spontaneitate; pe de altă parte, astăzi, de multe ori, din lipsă de timp ori din dorinta de a populariza mesajul predicativ cat mai mult, predicile pot fi citite pe site-urile diferitelor biserici, aceasta fiind o modalitate foarte frecventă folosită mai cu seamă de specialiști, lingviști sau slujbele pot fi urmărite pe internet (revăzute, reascultate, la diferite momente, evenimente) și permanent, duminica și nu numai, pe diverse canale tv. Sigur că în acest fel nu se realizează contactul direct între personalitatea carismatică a vorbitorului predicator și ascultători și nu se ajunge la o "împreună-vorbire" spirituală și afectivă, la feed-back duhovnicesc.

Discursul religios astăzi. Demersuri didactice. Dat fiind că predica trebuie să răspundă exigențelor credincioșilor de azi, se cere "o vorbire în limba lor, a veacului în care trăiesc. Rostirea de la amvon presupune argumente indubitabile, logică, desfășurare de idei, stil sobru și ales. Lumea nu se mai mulțumește cu retorici ieftine și floricele...(...) Nu mai merge numai cu Ceaslovul și Moliftelnicul"[10] Se impune, așadar, modernizarea predicii, a cuvântării religioase, cu precădere, sub aspectul ei misionar.

Comunicarea mesajului creștin se înfăptuiește prin trei activități fundamentale: kerygma (cuvânt de origine grecească, care înseamnă "anunț", predicarea cuvântului lui Dumnezeu celor necredincioși și așteptarea unui răspuns de credință) acțiune care își are sorgintea în Noul Testament, în opera misionară itinerantă a Apostolilor; liturghia, rugăciunea în comunitate și cateheza (manifestarea evidentă a scopului didactic al învățăturilor christice).

În continuare ne vom referi la începuturile moderne ale activității misionare a bisericii romano- catolice, la maniera în care înțelege să atragă tinerii în rândurile creștinilor practicanți și implicațiile acesteia astăzi, cand spovedania (atât în cultul creștin catolic, cât și in cel ortodox) se poate face prin mesajele ascunse pe rețelele de socializare sau la telefon, când mare parte dintre preoți pot fi vizionați și urmăriți pe paginile personale de facebook și când conferințele ocazionale ale preoților profesori sunt înregistrate și apoi, eventual, ascultate pe internet. Despre această nouă manieră de relaționare cu divinitatea vom încerca să vorbim în partea a doua a articolului.

Ne-a atras recent atenția un siteîn limba italiană *InformaCristo*[11], care reușește să se servească de a patra putere economică astăzi și anume, de publicitate. Este vorba despre o asociație de laici care trăiesc misiunea creștină în condițiile de zi cu zi. Obiectivul lor principal este de a atrage tinerii, în special, și de a-i îndruma spre o cale spirituală în viață. Site-ul www.informacristo.org și blogul http://parliamone.informacristo.org/wp oferă tinerilor catolici (practicanți sau indecișși) cunoscători ai limbii italiene, mari posibilități de relaționare și

[10]Antonie Plămădeală, *Vocație și misiune în vremea noastră*, Sibiu, 1984, p.163
[11] Există și pagina facebook a asociației, cu observații și diferite invitații

Arhipelag XXI Press, Tîrgu Mureș, 2017, e-ISBN: 978-606-8624-01-3

BDD-V4055 © 2017 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:55:46 UTC)

informare. Am aflat, așadar, din editorialul pliantului informativ al asociației, nr.1/2014[12], că Asociația a luat naștere în data de 18 iulie 1974 la originala inițiativa a unui călugăr capucin, părintele Giuseppe Maria Borgia (1913-1990), un "pasionat de Dumnezeu" sau, în termeni ortodocși, "nebun după Hristos"[13], mânat de dorința de a-l duce pe Dumnezeu oamenilor (kerygma) mai puțin preocupați de credință și de frecventarea lăcașurilor de cult. Mulți nu mai caută întâlnirea cu divinitatea în locurile sacre, speciale; astfel, călugărul Giuseppe iesea din biserică și mergea în mijlocul oamenilor (de cele mai multe ori parcurge kilometri pe scuterul său) vorbindu-le în diferite maniere și sub diferite forme, despre credință și despre providență. Alegea o formă foarte modernă de diseminare a informației creștine: publicitatea, în plină expansiune în anii '70 în occident. Astfel, prin larga răspândire a folosirii publicității personalizate (pronumele personal alocutiv de persoana a doua singular, *tu* devine regulă constantă), și oricât ar fi de grăbit un trecător, tot va fi atras de afișele publicitare expuse în stațiile mijloacelor de transport în comun sau în gări, pe strada etc. în care se tutuiește cu divinitatea în mod implicit. Este vorba de așa zisa "Pubblicità Progresso", care nu mai propune obiecte, de multe ori inutile, ce îndeamnă consumatorul la consum excesiv, ci propune idei și valori, în beneficiul omului și al societății. Renumitul fotograf italian Oliviero Toscani[14] a avut o intervenție șocantă în ziarul italian Repubblica din 7 martie 2004: ..."sarebbe una fantastica sfida. Fare pubblicità a qualcosa che non sei sicuro che esista: il Padreterno" (trad.n: ar fi o mare provocare sa fac publicitate unui lucru de care nu ești sigur că există: Tatăl ceresc).

Părintele Giuseppe crea sloganuri pe care le scria pe afișe, compunea pliante, foi publicitare, pe care le difuza gratuit. Ideea de a vorbi despre divinitate direct în stradă atrage mulți colaboratori, însă călugărul misionar era conștient că o astfel de activitate se poate solda cu un eșec. A avut la început dubii și a știut că afișele publicitare ar putea sa fie disprețuite, murdărite chiar cu insulte, dar nu a renunțat, convins fiind că această atitudine negativă prezintă și un aspect benefic: este un semn că mesajul a ajuns la destinatar, nu a trecut indiferent pe lângă el și poate și-a atins scopul didactic: un gând, cel puțin, spre credință. Originea acestui sistem de publicitate religioasă se află în activitatea sfântului Francisc din Sales (François de Sales, teolog și mistic francez, doctor al bisericii, prozator, 1567-1620), care, predicând în regiunea calvinistă, Chablais, pentru a putea fi "auzit,, de cei care doreau să-l urmărească, a avut o idee revoluționară: de a distribui în case și de a afișa manifeste, anunțuri religioase pe pereți, motiv pentru care este considerat astăzi sfântul patron al ziariștilor (occidentali).

Prima vitrină amenajată pentru afișarea manifestelor publicitare a fost la Torino, în pasajul subteran al gării Porta Nuova, în jurul anilor 1974, urmată apoi de altele în multe alte orașe. Astfel apare concomitent și necesitatea de a crea spații pentru organizarea unui dialog, un cadru pentru desfășurarea întâlnirilor între cei care doreau să vorbească, să dezbată probleme pe teme religioase.

Un prim exemplu de manifest publicitar este cel expus în vitrina din strada San Martino, Torino, care reprezintă o imagine in alb-negru a figurii lui Isus Hristos înconjurat de raze, ca și cum ar fi aparut din neant, cu explicația, scrisă cu majuscule : *Un uomo chiamato Gesù. Chi è Gesù Cristo?*

Iau naștere apoi centrele de dialog; mai întâi, la Torino, apoi la Cuneo, Genova etc. Părintele Giuseppe lasă moștenire (moare în 1990) membrilor asociației un proiect ce trebuia dus înainte și modernizat, odată cu evoluția tehnicii publicitare. La începutul anilor 2000, un grup de

[12]Renza Guglielmetti, Quarant'anni di pubblicità a Dio (40 de ani de publicitate pentru Dumnezeu, trad.n.), p.1

[13] Cfr. Savatie Baștovoi, op.cit, pp. 60-62*:...nebuni după Hristos: Sfântul Andrei, Simeon din Edessa (sec.al VI-lea), Andrei din Constantinopol (sec. al X-lea), Vasile Blajenyi (sec. Al XVI-lea) din Moscova.*

[14] Original și controversat fotograf italian (născut în 19420) care a realizat campania publicitară pentru firma Benetton

Arhipelag XXI Press, Tîrgu Mureș, 2017, e-ISBN: 978-606-8624-01-3

BDD-V4055 © 2017 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:55:46 UTC)

experți în comunicare, atrași de originalitatea manierei în care se dorea evangelizarea tinerilor, începe să creeze cu profesionalism, afișe noi pline de originalitate. Primul și cel mai controversat și renumit anunț este cel care înfățișează substantivul propiu, DIO (Dumnezeu), scris cu majuscule, termen tăiat cu un semn in X, roșu și întrebarea: *Sei proprio sicuro*? (ești așa de sigur?),urmat de *Parliamone* (Hai să vorbim!), o manieră de a chema la discuție pe cei indecișii, îndemn care se repetă obsesiv pe următoarele afișe, până astăzi. Anunțul a provocat multe comentarii, a fost considerat o provocare, privit cu bunăvoință de unii, criticat de alții în media timpului. Cu timpul, asociația și-a creat propriul site, menționat mai sus și astfel s-au înmulțit și posibilitățile de contact și relaționare între membrii asociației sau între simplii utilizatori web.

Alte modalități didactice și educative prin care s-a încercat atragerea tinerilor spre credință au fost și continuă să fie în occident, renumitele "incontri cafè" (întâlniri la cafenea, cafenele culturale), cu prezentări de expoziții de pictură a unor mari pictori, în special a celor care și-au expus în operă drumul spiritual, trecerea de la îndoială la credință: Marc Chagall, Van Gogh, Edvard Munch (*Strigătul*, *Madonna*, *Golgotha*, tabloul cel mai religios al pictorului: un bărbat răstignit, iar în jur, o mulțime batjocoritoare de oameni), expoziție, precedată de o conferință a Mirellei Lovisolo, organizatoarea activității, care s-a numit „L'urlo di chi non crede" (Strigătul celui care nu crede), din ianuarie 2013, la Cafeneaua Progresului (Caffè del Progresso, Torino).

Tehnica întrebării, specifică discursului religios[15], predicii efecuate în biserică de preotul predicator[16] este folosită și în alcătuirea afișelor cu teme religioase. Este o invitație la dialog imaginar. Eventualul răspuns la întrebările cu implicit caracter didactic și-l va da publicul vizat sau va fi influențat, convins, sa participe personal la discuțiile de grup. Un afiș recent al asociației sună astfel: *Noi e gli altri? / Ma io vi dico: siete tutti fratelli (Gesù)*[17], un anunț publicitar scris cu litere colorate, albastru, o întrebare cu răspuns. Alt exemplu, cu întrebări existențiale foarte familiare publicului astăzi, cu adresare directă, prin folosirea persoanei a doua singular a verbului, cu un ton informal, ca între prieteni, teme cărora le răspund, de obicei psihologii, li se oferă în acest context, o soluție: *Non sei soddisfatto della vita? Sei angosciato? Il domani ti fa paura? Prova Cristo, help!*[18] Prezența anglicismului *help* aduce un plus de actualitate anunțului, îl apropie de limbajul de azi al tinerilor de pretutindeni.

Parliamone (Hai sa vorbim!), îndemn care apare ca încheiere pe multe alte afișe ale asociației *InformaCristo* este și denumirea unui program de întâlniri, în vederea audierii de conferințe pe teme religioase, aceasta fiind o altă manieră modernă, în străinătate, cât și la noi, pentru atragerea unui public tânăr spre credința creștină. Multe conferințe ale asociației italiene au fost susținute de profesori bibliști și s-au axat pe explicarea și interpretarea unor pasaje biblice, iar altele au avut caracter artistic, cu expoziții de pictură, de care am vorbit mai sus. Participanții au fost și sunt, în general, oameni de cultură, studenti dar și reprezentanți ale altor religii, interesați de un dialog interconfesional. Textele conferințelor au fost apoi trimise prin mijloace electronice și difuzate on line. Afișe publicitare interesante, cu un evident caracter didactic, ni s-au părut și următoarele: *Indifferenza/ intolleranza. Come vivere la diversità? Cristo insegna*[19] sau *Tu esisti/ Perché...Parliamone*[20]; *Incertezza/ Insicurezza/ Intoleranza /Sfiducia/ „Non abbiate*

[15]Cfr Andra, Șerbănescu, *Întrebarea. Teorie și practică*, Iași, Polirom, 2002
[16]Exemplu de interogație în biserică: *Noi, oamenii secolului XX, suntem mai zăbavnici în a crede și a urma cuvintele scripturii.Zicem: Mai e vreme! Venim in Casa Domnului, care este Biserica, dar Îl lăsăm să pătrundă și în inimile noastre ca să topească și să piardă păcatul?*, in Octavian, Popescu, *Predici*, IBMBOR, București, 2004, p.117
[17] *Noi și ceilalți? Dar eu va spun: sunteți frați cu toții* (Iisus) (trad.n.)
[18]*Nu ești mulțunit de viață?Ești speriat? Ți-e teamă de viitor?Încearcă-l pe Cristos! Help!* (trad.n.)
[19]*Indiferență / intoleranță. Cum să trăim diversitatea. Cristos ne învață* (trad.n.)
[20]*Tu exişti/ Pentru ca... Hai să vorbim!* (trad.n.)

Arhipelag XXI Press, Tîrgu Mureș, 2017, e-ISBN: 978-606-8624-01-3

BDD-V4055 © 2017 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:55:46 UTC)

paura" (Gesù)[21] , ultimul încheiat cu binecunoscutul citat din Noul Testament, rostit deseori de papa Ion Paul al II-lea la întâlnirile cu tinerii, reluat actualmente de papa Franscisc.

Internetul este o formidabilă armă pentru a propaga idei, credințe, sentimente, fapt recunoscut deschis de către Papa Ioan Paul al doilea, care a sesizat importanța uniunii dintre biserică și internet pentru transmiterea mesajului evanghelic. Această uriașă personalitate religioasă, singurul papă supranumit „Papa boys", papa tinerilor, (cu utilizarea unui anglicism), simbolizează puterea de care a dat dovadă în a se face agreat de tineri, capacitatea de a strânge mulțimi impresionante, interesate de mesajul său creștin-didactic, în perioada în care și-a desfășurat activitatea misionară în lumea catolică și nu numai.

Și la noi, în cadrul cultului creștin ortodox este foarte modernă astăzi conferința religioasă, un tip special de predică ocazională, un discurs public, pe care un preot, un călugăr, o față bisericească, un inalt prelat, îl rostește în urma invitației, în general, în mediul academic sau în cadrul unei mitropolii. Publicul este constituit din tineri studenți, în special, de la Facultatea de Teologie, profesori interesați, alți preoți, diaconi, călugări sau diferiți reprezentanți ai bisericilor, scriitori, însă, practic, oricine poate participa, afișele cu titlul conferințelor, cu cărțile sau lansările de cărți religioase, fiind afișate în zone de interes public: în universități, pe lângă bisericile mari etc. Manifestările de acest gen sunt organizate, în cea mai mare parte din cazuri, de asociațiile religioase de tineret (ASCOR, Asociația studenților creștini ortodocșiromâni), iar temele privesc problemele lumii de zi: rolul tinerilor în viața socială; rolul familiei, educația copiilor, școala azi, problemele sociale, toleranța, combaterea sărăciei, fiind urmate de comentarii și întrebări din partea auditoriului, realizându-se o împreună-vorbire foartebenefică. Conferința religioasă este un caz fericit[22] de discurs religios, deoarece predicatorul este invitat să vorbească pe o temă stabilită și anunțată din timp; publicul spectator va veni din proprie inițiativă să-l audieze, fiind atras de subiect, eventual, fără a fi constrâns de împrejurări, ceea ce se întâmplă astăzi și cu cei care frecventează lăcașurile de cult, instalându-se mai simplu, mai ușor, o legătură afectivă între vorbitor și destinatarii mesajului predicativ. Putem menționa două importante manifestări locale, considerate adevărate "festine duhovnicești": în 20 octombrie 2016 a avut loc la Iași lansarea impresioantului volum *Patericul mare. Apoftegmele părinților pustiei. Colecția tematică,* Editura Bizantină, București, 2015, în traducerea și prezentarea excepțională a prof.pr. Constantin Coman, iar recent, pe 30 aprilie, a avut loc la Iași, în Aula Eminescu, conferința Înalt Presfințitului Ierotheos Vlahos, cu titlul *De la Dogmatica empirică la Creștinul în societatea actuală*, întâlnire organizată de ASCOR, care s-a bucurat de un real succes. Conferințele religioase sunt înregistrate și pot fi apoi urmărite, ascultate și reascultate oricând de interesați on line, fiind o manieră deosebită de apropiere de credință și de învățămintele spirituale, duhovnicești.[23]

Astăzi, în occident, a apărut o nouă metoda de a intra în legătura cu divinitatea: rugăciunea în fața unui tonomat. Un exemplu este invenția unui berlinez (aparatul se numește GB), un tonomat plasat în aeroportul din Stuttgart, Germania, conceput astfel încât după introducerea unei sume de bani și alegerea religiei, pasagerii se pot ruga pentru a avea un zbor lin; dacă se aude un clopoțel, înseamnă ca trebuie sa se mai introducă bani.

[21] *Incertitudine/Nesiguranță / Intoleranță/ Neîncredere "Să nu vă fie frică!"(*trad.n.)
[22] Savatie, Baștovoi, op.cit., p.82
[23] Menționăm existența multor site-uri și bloguri în limba română, dintre care amintim site-urile ortodoxe:Patriarhiei Române, site-urile Mitropoliilor, site-urile mănăstirilor, site-urile structurilor diasporale, Agenția de presă basilica, Folocalia, Rugul aprins, Spiritualitate ortodoxă etc; blogul *Trai ortodox*; site-uri catolice, dintre care amintim doar câteva în zona Moldovei: Episcopia Romano –Catolică de Iași, Institutul Teologic Romano-Catolic *Sf.Iosif*, Iași, Anton Durcovici, martir al Diecezei de Iași apoi foarte multe altele în Bacău și Roman, licee catolice cu propriile site-uri, grădinițe și multe altele.

Arhipelag XXI Press, Tîrgu Mureș, 2017, e-ISBN: 978-606-8624-01-3

BDD-V4055 © 2017 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:55:46 UTC)

Și la noi s-a încercat crearea unei aplicații pentru rugăciuni pe telefon, dar nu a avut succesul dorit.

Alte modalități prin care se încearcă educația religioasă în epoca actuală sunt pelerinajele la locurile sfinte, emisiunile cu caracter religios, pe canale televizate, cu transmiterea slujbelor duminicale și nu numai: Trinitas, pentru cultul creștin ortodox, Credo tv, în special pentru cultul creștin catolic, Alga Omega tv și Speranța tv pentru cultul protestant, care prin *Academia Jesus market*, organizează lecții pentru explicarea anumitor pasaje biblice sau se ascultă muzică religioasă, imnuri vesele, interpretate de tinere formații cu misiunea de a face misiune de credință.

O emisiune tv în Italia, transmisă pe canalul televiziunii de stat, Rai 1, în fiecare duminică dimineata, conținând spre final, liturghia catolică transmisă dintr-o anumită zona a Italiei, cu prezentarea prealabilă a istoriei catedralei în care va avea loc slujba, este *A sua immagine*.[24] În cadrul său, sunt intervievate fețe bisericești de renume, pe diferite teme de actualitate: toleranță, sărăcie, credință, cu exemple de învățătură, citate din discursurile Papei Francisc. La evenimente importante, se transmite slujba duminicală de la Vatican, prezidată de Înaltul Pontif. Spre final, invariabil, este transmisă rugăciunea *Angelus* a Papei, care mulțumește celor prezenți în număr mereu impresionant în piața San Pietro din Roma, veniți din multe zone ale lumii catolice. Tonul folosit de prezentatorii mereu surâzători ai emisiunii, atmosfera generală sunt întotdeauna de veselie, de bucurie, o stare de bine care atrage publicul spectator, dorind să imprime o nuanță de optimism exuberant și contagios spectatorilor din platou și telespectatorilor.

Emisiunea din 6 mai 2017, de exemplu, a purtat titlul *Quando Dio chiama*[25] și a pus accentul pe sentimentul de deplină libertate pe care îl simt tinerii seminariști care decid să se dedice complet credinței catolice. Au fost intervievați tineri surâzători, care se declarau fericiți, normali, aveau o formație de muzică, o cafenea culturală, jucau fotbal dupa amiaza, ca orice alt tânăr din zilele noastre cu alte preocupări profesionale. Astfel de mesaje nu rămân fără ecou în rândul publicului, multi tineri aderă cel puțin la activitățile de voluntariat, foarte numeroase în Occident.

“Credința vine din ceea ce se aude, iar ceea ce se aude vine prin cuvântul lui Hristos”(Rom.10, 17), cum spune Apostolul Pavel și tot el adaugă: “cum vor auzi fără propovăduitor ?“ (Rom.10, 14); așadar, fiecare slujitor este chemat să devină și un dibaci și convingător propovăduitor al învățăturilor de credință.

În opinia noastră, formele moderne actuale de “accesare” a divinității prin mijloace electronice și informatice se dovedesc a fi destul de superficiale și derutante, conducând la imposibilitatea alegerii, la confuzii și împrăștiere, însă aduc în atenția publicului tânăr multă informație pe care acesta trebuie să știe, poate, îndrumat, cum să o aleagă și s-o folosească. Rețelele de socializare în mare parte din cazuri îndeamnă la polemică (ce poate avea laturi pozitive, dar și negative, datorate de multe ori necunoașterii, ignoranței și fenomenului de influențare a unuia de celălalt, fără prea mult discernământ), cum s-a întâmplat cu definirea familiei ca uniune între doi soți, femeie și bărbat, cu necesitatea de a procrea. Prin mesajele pe facebook, de exemplu, s-au atras adepți pro și contra, s-au organizat marșuri etc. Exemplele de acest gen sunt multe în ultimii ani și deseori excesele și exagerările nu fac altceva decât să îndepărteze tinerii de cunoașterea adevărată a sentimentului religios, sub orice formă s-ar manifesta.

[24] *După chipul său* (trad.n)
[25] *Când Domnul cheamă* (trad.n)

Arhipelag XXI Press, Tîrgu Mureș, 2017, e-ISBN: 978-606-8624-01-3

BDD-V4055 © 2017 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:55:46 UTC)

Discursul religios prezent actualmente pe internet este extrem de stufos, deosebit de important și de incisiv, încât ar putea fi tratat într-o lucrare de sine stătătoare. Noi am incercat doar să trecem în revistă unele aspecte particulare privind caracterul didactic al mesajului creștin destinat, cu precădere, tinerilor, astăzi.

Rămâne, însă, de văzut cum va evolua manifestarea sentimentului religios în viitor sau ce noi forme va îmbrăca pentru a atrage atenția unui public tot mai grăbit și mai neatent, de multe ori lipsit de curiozitatea de a aprofunda prin studiu și lectură diferențele sesizabile sau nesemnificative dintre o manifestare religioasă sau alta, într-o lume tot mai eclectică și mai preocupată de bunăstarea materială.

BIBLIOGRAPHY

Baștovoi, Savatie, *Pietrele vorbesc*, București, Cathisma, 2014
Dragoș, Elena, *Introducere în pragmatică*, Cluj, Casa Cărții de știință, 2000
Plămădeală, Antonie, *Vocație și misiune în vremea noastră*, Sibiu, 1984
Popescu, Octavian, *Predici*, București, Editura Institutului Biblic și de Misiune al BOR, 2004
Sfântul Ioan Gură de Aur, *Despre preoție*, București, Editura Sophia, 2004
Șerbănescu, Andra, *Întrebarea. Teorie și practică*, Iași, Polirom, 2002

Arhipelag XXI Press, Tîrgu Mureș, 2017, e-ISBN: 978-606-8624-01-3

BDD-V4055 © 2017 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:55:46 UTC)